

ABRIL/JUNY 2008

NÚM. 22

Línia

Butlletí Informatiu
UNIVERSITAT
POMPEU FABRA

MOSTRA "LES VEUS DE LA IGUALTAT"

L'exposició "Les veus de la igualtat" es va poder visitar al vestíbul de l'auditori del campus de la Ciutadella entre el 22 d'abril i el 30 de juny, en el marc dels diversos actes que la UPF ha organitzat al llarg d'aquest curs per sensibilitzar i reflexionar sobre la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

Amb la col·laboració del Consell Social, la mostra, que té una versió virtual (www.upf.edu/materials/bib/expo/igualtat/), va tenir per objectiu visualitzar les aportacions de diferents dones en els camps del coneixement i de la vida política i social, destacant sobretot les d'aquelles que s'han centrat a lluitar perquè la veu femenina es pugui sentir en l'espai de la vida pública.

L'exposició va incloure materials bibliogràfics i escrits, per ajudar el visitant a reflexionar sobre la igualtat de gèneres en diferents moments històrics, articulats al voltant de figures femenines tan destacables com ara Isabel de Villena, Christine de Pizan, Margarida de Navarra, Maria Gaetana Agnesi, Flora Tristan, Clara Zetkin, Emma Glodman o Rosa de Luxemburg.

D'altra banda, entre els mesos d'abril i juny, va tenir lloc un cicle de conferències sota el mateix títol que la mostra, impartides per docents, escriptores i expertes en la matèria. Isabel de Villena, el feminisme, dona i ciència, i polítiques i quotes, van ser els temes que s'hi van tractar.

- 3 Jornades "Diàlegs per la Memòria"
- 4 Paz Battaner, nova síndica de Greuges
- 7 VIII Concurs de Traducció
- 11 Jaume García Villar, nou president de l'INE
- 12 Josep Fontana dona més de 37.000 documents
- 14 Projecte Genogràfic, la història del llinatge humà

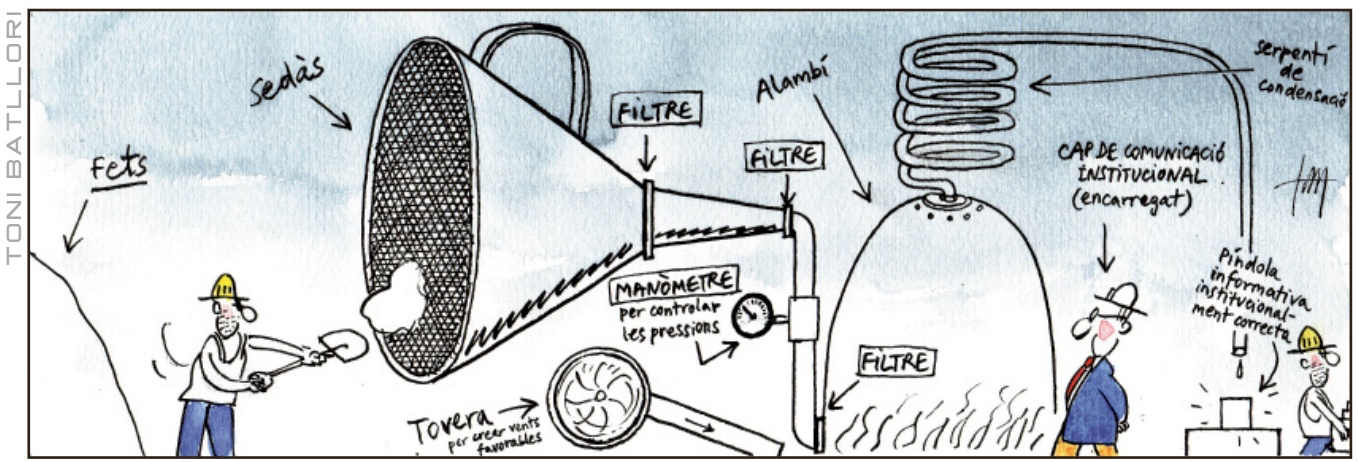
El passat 7 de maig, tota la comunitat universitària de la UPF va rebre amb gran consternació la notícia de la mort als 64 anys de Mercè Sala i Schnorkowski, presidenta del Consell Social de la Universitat Pompeu Fabra.

Des que l'abril del 2004 va ser nomenada pel Govern de la Generalitat de Catalunya per ocupar el càrrec, Mercè Sala va exercir-lo amb gran compromís i dedicació, com no podia ser d'una altra manera, atesa la seva llarga i exemplar trajectòria com a servidora pública, en què al llarg de la seva carrera professional va ocupar importants càrrecs de gestió a l'Ajuntament de Barcelona, l'Entitat Metropolitana del Transport, RENFE i, darrerament, com a presidenta del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya.

Durant els quatre anys que va estar al capdavant del Consell Social, Mercè Sala va demostrar en tot moment un agut sentit institucional i mai es va resignar a acceptar que els serveis públics no es poguessin oferir amb eficiència, alta qualitat i accessibilitat per a tothom. La seva fidelitat vers la nostra universitat va ser permanent i contínua, fins al punt que la llarga malaltia que va haver d'afrontar en els últims mesos de la seva vida no li va impedir dedicar-se fins al darrer dia a treballar per contribuir a millorar la Universitat des de les competències de l'òrgan que presidia. Poc abans d'ingressar, per darrera vegada, a l'hospital, va compartir amb el Consell de Direcció una tancada de dos dies fora de Barcelona, per conèixer els reptes i establir les estratègies adequades per al nostre futur immediat, amb la il·lusió i l'entusiasme que la caracteritzaven.

Mercè Sala sempre es va mostrar receptiva a les sol·licituds que li arribaven dels membres de la comunitat universitària, i molt particularment quan aquestes provenien dels estudiants, per sol·licitar la col·laboració del Consell Social. Precisament, un dels darrers projectes impulsats per Mercè Sala ha estat la creació del Premi UPF Emprèn a la Iniciativa i a la Capacitat Empresarial per incentivar la cultura emprenedora entre els joves universitaris i reforçar els vincles entre la innovació universitària i el teixit social i productiu. Els promotors del Premi, el Consell Social de la UPF i la Fundació Banc Sabadell, han decidit dedicar-lo a la memòria de Mercè Sala, com a homenatge a la seva dedicació i interès per fomentar l'emprenedoria entre els graduats de la Universitat.

D'altra banda, el Consell de Govern ha atorgat, a títol pòstum, el Guardó d'Honor de la UPF a Mercè Sala en reconeixement al seu compromís amb la Universitat i a la tasca i els projectes desenvolupats durant els anys que ha estat al capdavant del Consell Social.

Una delegació del Comissionat per a Universitats visita el Campus de la Comunicació

Els responsables del Comissionat per a Universitats i Recerca van fer el 10 d'abril un recorregut per les obres del Campus de la Comunicació, on van poder comprovar personalment el ritme d'execució dels treballs de construcció dels nous edificis.

El rector Josep Joan Moreso va rebre a primera hora la comissionada per a Universitats i Recerca, Blanca Palmada, que anava acompanyada, entre d'altres càrrecs, de Joan Majó i Ramon Moreno, directors generals d'Universitats i Recerca, respectivament. Juntament amb una representació del Consell de Direcció i de Gerència de la Universitat, van iniciar un recorregut, que els va permetre observar, en primer lloc, l'avançat estat de les obres de l'edifici La Fàbrica, on s'ubicarà el Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació (CRAI). Seguidament van entrar a l'edifici La Nau per visitar les dues aules totalment equipades de la primera planta. El recorregut es va completar amb la visita dels tres espais que ja estan equipats i en funcionament: els laboratoris de Sistemes Interactius, de Sistemes Robòtics i el de Sistemes de Realitat Mixta.

Posteriorment, va tenir lloc una reunió de treball amb el Consell de Direcció de la Universitat, durant la qual el rector va informar detingudament els responsables del Comissionat sobre el projecte del nou Campus de la Comunicació, així com també dels diversos projectes endegats darrerament per la Universitat.

RAMON MORENO, JOSEP JOAN MORESO I BLANCA PALMADA

Jornades "Diàlegs per la Memòria"

L'auditori del campus de la Ciutadella va acollir els dies 16 i 17 d'abril les Jornades "Diàlegs per la Memòria", organitzades per defensar el dret a la recuperació de la memòria democràtica a Catalunya mitjançant el coneixement i l'intercanvi de les diverses vivències i experiències d'aquelles persones que han volgut recordar i exposar els seus records i les seves trajectòries vitals durant el període de la dictadura franquista (1939-1977).

Les Jornades van estar organitzades per la UPF i "Copolis. Benestar, Comunitat i Control Social", grup de recerca del Departament de Sociologia i Anàlisi de les Organitzacions de la Universitat de Barcelona, i van comptar amb el suport del Memorial Democràtic; el Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació; la Fundació Viure i Conviure de l'Obra Social de Caixa Catalunya; les Aules d'Extensió Universitària de la Gent Gran adscrites a la UPF, i el Consell Social de la UPF.

Les Jornades van ser la plasmació de Fer Present la Memòria, un programa de recerca i divulgació social de la UPF, iniciat l'any 2002. La Comissió Rectora del programa —constituïda pels professors Tomàs de Montagut (UPF), Jordi Pericot (UPF) i Elisabet Almeda (UB)— va convidar aleshores persones que formen part de les Aules d'Extensió Universitària de la Gent Gran vinculades a la UPF a participar amb les seves veus i records de l'època franquista, per esdevenir protagonistes i membres actius d'un enriquidor procés metodològic d'història oral, amb entrevistes, diàlegs, devolucions, sessions conjuntes de debat i reflexió sobre temàtiques específiques i aportacions de materials documentals adients als seus relats.

El resultat del material recollit a partir de les entrevistes personals (fetes a 51 persones, entre membres de les Aules de la Gent Gran i altres entitats o institucions participants) són els cinc volums de l'obra *Cinquanta-u veus trenquen el silenci*, que recullen àmpliament els relats continguts en les més de deu mil citacions produïdes.

ASSISTENTS A LES JORNADES

Open Day de Màsters Oficials

El 19 d'abril es va celebrar al campus de la Ciutadella el primer *Open Day* de Màsters Oficials de la UPF, amb l'assistència de prop de 200 futurs estudiants, dels quals un 25% eren de la resta d'Espanya i un 25%, de l'estranger.

La Jornada de Portes Obertes va començar al matí, quan la vicerectora de Postgrau, Doctorat i Relacions Internacionals, Maria Morras, va donar la benvinguda als assistents i va fer una presentació general de la UPF. Seguidament van tenir lloc tres sessions informatives generals —en català, castellà i anglès, respectivament— adreçades a tots els candidats, que van incloure informació sobre diferents aspectes d'interès comú, com ara requisits d'accés, preinscripció, matrícula, beques, allotjament, visats, etc.

En acabar, els participants van tenir l'oportunitat d'assistir a una explicació detallada de cadascun dels vint programes oficials de postgrau que s'impartiran el curs 2008-2009 de la mà dels coordinadors dels cursos.

la UPF. Durant el seu parlament, el rector va esmentar que “cal un full de ruta per poder dur tot això endavant i podem proposar-nos com a horitzó l’any 2015, any en què la Universitat en complirà vint-i-cinc, i començar a teixir els eixos del que volem ser en el 2015”, va afirmar Josep Joan Moreso, afegint que “ha de ser una reflexió incloent i mai excloent, i per tant ha de ser capaç de recollir totes les sensibilitats de la nostra comunitat”.

La UPF, entre les millors universitats espanyoles

La UPF ocupa la vuitena posició en el rànquing de les universitats públiques espanyoles que el 7 de maig va publicar el diari *El Mundo*. El rànquing classifica els millors centres universitaris espanyols —71 públics i privats de tot l’Estat— que imparteixen les cinquanta carreres de primer cicle més demandades pels estudiants el mes de juny del 2007, i de cadascuna en destaca les cinc millors universitats on s’imparteixen. Si es tenen en compte els centres públics i privats, la UPF se situa en la novena posició.

Nou de les titulacions que s’imparteixen a la UPF se situen entre les cinc millors de l’Estat. Concretament, tres titulacions de la UPF ocupen la primera posició: Ciències Empresarials, Ciències Polítiques i de l’Administració, i Comunicació Audiovisual; quatre, la segona posició: Administració i Direcció d’Empreses, Economia, Humanitats i Relacions Laborals; i finalment, Dret, juntament amb Traducció i Interpretació, es troben en cinquena posició. Cal tenir present que la UPF només imparteix catorze de les cinquanta titulacions recollides en el rànquing, fet que certifica l’alt nivell del conjunt de les carreres ofertes per la Universitat.

L’ACUP PRESENTA EL LLIBRE BLANC DE LA UNIVERSITAT DE CATALUNYA

JOSÉ MONTILLA I CRISTINA GARMENDIA
REBEN EL LLIBRE BLANC
(FOTO: UB)

El 12 de juny es va presentar al Paraninfo de la Universitat de Barcelona el *Llibre Blanc de la Universitat de Catalunya. Estratègies i projectes per a la universitat catalana*, una iniciativa de l’Associació Catalana d’Universitats Públiques (ACUP). L’acte va estar presidit pel president de la

Generalitat de Catalunya, José Montilla, i va comptar amb la presència de la ministra de Ciència i Innovació, Cristina Garmendia, així com dels rectors i rectores de les universitats públiques catalanes (entre ells Jaume Casals, com a rector en funcions de la UPF) i d’una nombrosa representació de la comunitat universitària i de la societat civil catalana.

El *Llibre Blanc de la Universitat de Catalunya. Estratègies i projectes per a la universitat catalana* neix de la voluntat de les vuit universitats públiques catalanes de situar l’educació superior i la recerca al centre del debat nacional i de les prioritats del país. Les universitats són cridades a jugar un paper central i estratègic en la nova societat i economia del coneixement, mitjançant les tres vessants principals: formació universitària, recerca científica i progrés social, benestar col·lectiu i competitivitat.

Aquest treball vol ser un document de reflexió general en matèria de política universitària i és, alhora, la configuració d’un full de ruta comú de les universitats públiques catalanes, en el marc de l’ACUP, per treballar conjuntament en el procés de reformes en què la universitat es troba immersa amb garanties d’èxit. El projecte central del *Llibre Blanc* consisteix a teixir una xarxa i un projecte de futur entre les universitats públiques catalanes, amb voluntat de col·laboració mútua i d’estratègia col·lectiva, i aquest projecte s’anomena Universitat de Catalunya.

El concepte de la *Universitat de Catalunya* com un sistema universitari cohesionat, equilibrat territorialment, coordinat, amb projecció comuna i amb perfils institucionals singulars i complementaris és el nucli del *Llibre Blanc* i en conforma i estructura la resta de propostes. Un cop elaborat i presentat el *Llibre Blanc*, la voluntat de l’ACUP és dur a terme un debat entre la comunitat universitària de Catalunya i de l’Estat, així com comptar amb les aportacions de les institucions públiques i d’entitats del sector empresarial, social i cultural de Catalunya i del conjunt de l’estat espanyol.

LA FORÇA DE LES NOVES PARAULES

Amb l'objectiu de crear un punt de trobada i discussió sobre la capacitat de crear noves paraules i el futur de les llengües, l'Observatori de Neologia de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA) de la UPF va organitzar, conjuntament amb l'Institut d'Estudis Catalans i amb la participació d'altres universitats espanyoles, el I Congrés Internacional de Neologia en les llengües romàniques (CINEO).

Es va celebrar del 7 al 10 de maig, adreçat a totes aquelles persones, organismes i grups de recerca interessats en la creació lèxica com a element indicatiu del vigor de les llengües. El Comitè Organitzador va estar presidit per M. Teresa Cabré, i Rosa Estopà va actuar com a secretària del congrés, ambdues membres de l'IULA.

L'Observatori de Neologia (OBNEO) és un grup dirigit per M. Teresa Cabré i que forma part del grup IULATERM (Lèxic, terminologia, discurs especialitzat i enginyeria lingüística). L'OBNEO duu a terme un treball sistemàtic de recopilació i anàlisi dels neologismes lèxics que apareixen a la premsa, en altres publicacions periòdiques i a la ràdio sobre les llengües catalana i castellana.

Tanmateix, en els últims anys el treball ha guanyat en diversitat i consistència amb la creació de diverses xarxes que comprenen les diferents varietats de la llengua catalana (NEOXOC) i de la llengua espanyola — sis varietats llatinoamericanes — i varietats peninsulars (NEOROC). L'any 2003 l'Observatori va impulsar un nou projecte de neologia en les llengües romàniques, que s'ha traduït en la constitució de la xarxa NEOROM: català, castellà, francès — França, Quebec i Bèlgica —, gallec, italià, portuguès — Portugal i Brasil — i romanès.

M. TERESA CABRÉ

PREMIS I NOMENAMENTS

El reportatge “Condemnats a treballar”, fet per estudiants del màster en Innovació i Qualitat Televisives, que organitzen la UPF, la UAB i TV3, va ser guardonat amb el Premi Civisme de la Generalitat de Catalunya atorgat el 22 d'abril al Palau de la Generalitat. Aquesta distinció estimula i premia accions i treballs, provinents d'àmbits professionals i franges d'edat diferents, que tractin els valors cívics o que en proposin reflexions i actuacions.

Mònica Terribas, professora del Departament de Comunicació de la UPF, va ser nomenada el mes de maig nova directora de Televisió de Catalunya (TVC), a proposta de la directora general de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA), Rosa Cullell.

Daniel Cassany, professor d'Anàlisi del Discurs al Departament de Traducció i Filologia de la UPF, va guanyar el primer Premi Telémaco 2008, en la modalitat de llibres de caire divulgatiu, per la seva obra *Tras las líneas. Sobre la lectura contemporánea*, publicada en castellà per l'editorial Anagrama l'any 2006. En català, l'editorial Empúries l'ha publicada amb el títol *Rere les línies. Sobre la lectura contemporània*.

M. Teresa Cabré Castellví, catedràtica de Lingüística Aplicada de la UPF, va ser nomenada *Chevalier des Arts et des Lettres*, una de les distincions honorífiques més importants que atorga, des de 1957, el Ministeri de Cultura i la Comunicació de la República francesa, per la seva contribució a la projecció de la cultura a França i al món.

BARCELONA, CAPITAL DEL CINEMA EUROPEU

La quarta edició de la Mostra Internacional de Cinema Europeu Contemporani (MICEC'08) es va presentar a Barcelona del 29 de maig al 6 de juny. Va incloure la projecció de pel·lícules no estrenades a Espanya i dels films i propostes més arriscades del continent; la presència de directors, crítics i teòrics de renom; dos simposis internacionals; la participació de 25 universitats europees, o la celebració de divuit taules rodones i nombrosos debats públics.

CARTELL MICEC 08

MICEC'08, que va concentrar alguns dels grans noms del cinema europeu actual (com ara els directors Olivier Assayas, Barbet Schroeder, Ferzan Ozpetek, Erik Bullot o Nicolas Klotz, entre d'altres) és una iniciativa del grup de recerca CINEMA (Centre de Recerca d'Estètica dels Mitjans Audiovisuals) de la UPF, coordinat

per Domènec Font, degà dels estudis de Comunicació Audiovisual de la Universitat, i alhora director de la Mostra.

La seu principal de MICEC va ser el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB), tot i que van funcionar dues sales d'emissió permanent en els cinemes Renoir Floridablanca. La inauguració de la Mostra va tenir lloc el 29 de maig a la nit al Club Coliseum, amb la projecció de la pel·lícula *Actrices*, de la directora italiana Valeria Bruni Tedeschi. La Mostra, que va incloure les seccions

Panorama, Perifèries, Focus, Aquí i ara (amb l'estrena del film *El cant dels ocells*, del director català Albert Serra) i Integral Arnaud Desplechin, es va completar amb els simposis Fòrum Europa-Diàleg Intercultural i (Re) pensar les històries, centrat en la història del cinema i els seus moviments.

VIII CONCURS DE TRADUCCIÓ

El VIII Concurs de Traducció, adreçat a estudiants d'idiomes d'ensenyament secundari, va arribar enguany a la vuitena edició, que es va cloure amb l'acte de lliurament de premis, celebrat el 17 de maig al campus de la Ciutadella de la UPF.

El concurs va comptar per segona vegada amb alumnes de banda i banda dels Pirineus, procedents de 43 escoles i instituts del Principat de Catalunya i el Rosselló, i que, amb un total de 473 candidatures, van mantenir el bon nivell de participació de l'any passat. L'organització va anar a càrrec de la Facultat de Traducció i Interpretació de la UPF, l'Associació de Professors de Francès de Catalunya, l'Escola Oficial d'Idiomes de Lleida i la Universitat de Perpinyà, amb la col·laboració de l'Institut Goethe i l'Institut Francès de Barcelona.

Prop de 300 persones van participar en l'acte de lliurament de guardons, entre alumnes, pares, i representants d'escoles del Principat de Catalunya i del Rosselló, amb una delegació vinguda expressament des de Perpinyà. Les categories van ser les següents: ESO (3r i 4t) i Batxillerat (1r i 2n), per la part del Principat, i 3ème/2nde i 1ère/terminale per la part del Rosselló, i amb les combinatòries lingüístiques: alemany-castellà i/o català; francès-castellà i/o català; català-francès i alemany-francès. Van ser premiats els tres millors treballs de cada categoria, amb el lliurament de diplomes i certificats per a la resta.

TRADUCCIONS CATALANES DE SHAKESPEARE

Dídac Pujol, traductor literari i professor de traducció literària a la Facultat de Traducció i Interpretació de la UPF, ha publicat recentment el llibre *Traduir Shakespeare. Les reflexions dels traductors catalans* (Lleida: Punctum & Trilcat, 2007), un estudi que tracta de les idees sobre la traducció i de les diferents maneres de procedir dels traductors catalans a l'obra de l'escriptor més gran de la història.

Traduir Shakespeare. Les reflexions dels traductors catalans s'ha publicat a Punctum, una editorial especialitzada en la publicació de textos i estudis de l'àmbit de la filologia catalana, i està coeditat amb el Grup d'Estudis de Traducció, Recepció i Literatura Catalana (TRILCAT), un grup interuniversitari en què intervien professors del Departament de Traducció i Filologia i el Departament d'Humanitats de la UPF. L'obra és el número 3 de la col·lecció «Quaderns», una col·lecció dirigida per Enric Gallén i Marcel Ortín, professors de la Facultat de Traducció i Interpretació de la UPF, i té per objectiu oferir volums redactats per especialistes que omplen un buit en els estudis de traducció i recepció d'autors estrangers en la literatura catalana contemporània.

QUIN PES ECONÒMIC TÉ L'ESPORT A CATALUNYA?

La secretària general de l'Esport, Anna Pruna, i el rector de la UPF, Josep Joan Moreso, van signar el 9 d'abril al Museu i Centre d'Estudis de l'Esport Dr. Melcior Colet un conveni per fer un estudi que avaluï el pes econòmic de l'esport a Catalunya. Els van acompanyar el director de l'INEFC, Andreu Camps, i el coordinador de l'estudi, Jaume García Villar, catedràtic d'Economia Aplicada de la UPF.

L'estudi, encarregat a l'Institut d'Estudis Territorials de la UPF per la Secretaria General de l'Esport, mitjançant l'INEFC, té per objecte demostrar la importància de l'esport en la realitat econòmica del país i ajudar al desenvolupament de les polítiques esportives, tant del Govern de la Generalitat com de la resta d'administracions catalanes. L'estudi vol incidir en el fet que l'impacte econòmic de l'esport a Catalunya està associat, entre d'altres aspectes, a l'organització d'esdeveniments, la construcció d'infraestructures, la combinació d'activitats de turisme i l'existència d'un mercat de productes en continu creixement. Aquest projecte, el primer d'aquestes característiques a Catalunya, s'emmarca dins un dels eixos estratègics de la política esportiva del Govern, que és fer de l'esport un generador d'impuls econòmic.

JAUME GARCÍA VILLAR, NOU PRESIDENT DE L'INE

Jaume García Villar, catedràtic d'Economia Aplicada de la UPF, va ser nomenat en la sessió del Consell de Ministres del passat 25 d'abril, a proposta del ministre d'Economia, Pedro Solbes, nou president de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), en substitució de Carmen Alcalde.

JAUME GARCÍA VILLAR
(Foto: INE)

Jaume García Villar és professor del Departament d'Economia i Empresa de la Universitat des de l'any 1990. Les seves àrees d'interès són la microeconomia, l'econometria, l'economia de l'esport i de la salut, entre d'altres. Va exercir el càrrec de vicerector de Finances i Serveis de la UPF (1992-1994) i també el de vicerector de Recerca i Estudis de Doctorat (1997-1999). Va ser director acadèmic d'ESCI des del 1999 al 2005.

CONFLICTES MATRIMONIALS I DIVORCI A LA CATALUNYA DE LA IL·LUSTRACIÓ

L'11 d'abril, a l'edifici Jaume I del campus de la Ciutadella, Marie Costa, doctoranda del Programa de Doctorat en Història de l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens i Vives (IUHJVV), va defensar la seva tesi doctoral titulada "Conflictos matrimoniales y divorcio en Cataluña: 1775- 1833", recerca que ha estat dirigida per Joaquim Albareda, catedràtic en Història Moderna de la UPF i director de l'IUHJVV, que va merèixer la màxima qualificació d'Excel·lent *cum laude* per unanimitat. La tesi s'ha fet amb menció europea, per la qual cosa ha comptat també amb la direcció del professor emèrit Jacques Soubeyroux, de la Universitat Jean Monnet (Saint-Etienne, França).

El treball destaca un fragment de la història dels conflictes sorgits entre homes i dones a Catalunya en un marc temporal decisiu que correspon al final de l'Antic Règim i als inicis de l'època liberal. Es tracta d'un moment en què el matrimoni a la vida quotidiana s'allunya considerablement de la seva visió teòrica plasmada en els textos morals i jurídics.

JACQUES SOUBEYROUX, MARIE COSTA
I JOAQUIM ALBAREDA

La tesi s'articula al voltant de tres eixos argumentals que tenen com a fil conductor les desavinences matrimonials: l'incompliment de compromís matrimonial, les demandes de divorci i les implicacions socials d'aquest, en l'àmbit de la Catalunya de la Il·lustració.

EL NOUCENTISME, IMAGINARI CATALÀ DEL SEGLE XX

Del 28 al 30 de maig, va tenir lloc a la sala de graus Albert Calsamiglia del campus de la Ciutadella el simposi La Imaginació Noucentista, una iniciativa de la Facultat d'Humanitats de la UPF impulsada per la càtedra de Teoria de l'Art del Departament d'Humanitats.

Amb una perspectiva global, el simposi es va centrar en un important moviment cultural català d'abast polític al voltant del qual es van reunir experts provinents de diferents àmbits del coneixement per fer una revisió crítica dels elements que van contribuir a la construcció d'un ideari civilitzador capaç de transformar Catalunya en un país amb voluntat de modernitat.

L'objectiu del simposi va ser analitzar i constatar que el Noucentisme és el marc cultural que proveirà bona part

de l'imaginari català del segle xx. Un imaginari que no és exclusiu de Catalunya sinó que s'ha de considerar directament vinculat al context internacional i fortament influït per corrents contemporanis. Antoni Marí, un dels principals responsables del simposi, va manifestar que "aquest impuls de modernització que té lloc en la civilització occidental tindrà a Catalunya, amb el Noucentisme, un caràcter propi vinculat amb la recuperació d'una tradició mal assumida i una modernitat per resoldre".

El programa va incloure la participació de més de trenta experts en història de l'art, arquitectura, crítica artística, docents i investigadors, entre els quals hi van participar Yves Michaud; Enric Bou; Narcís Comadira; Borja de Riquer; Jordi Llovet; Josep Maria Montaner i Jaume Vallcorba, entre d'altres.

JOSEP FONTANA DÓNA MÉS DE 37.000 DOCUMENTS A LA UPF

Josep Fontana, professor emèrit de la UPF, va rebre el 3 de juny un reconeixement amb motiu de la donació de la seva biblioteca particular a l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens i Vives (IUHJVV) de la Universitat, que té la seu a l'edifici del Dipòsit de les Aigües. Aquest fons documental, que Josep Fontana ha anat donant regularment des que ell mateix va fundar l'Institut l'any 1991, actualment ja ha superat els 37.000 documents.

L'acte de reconeixement, presidit pel rector Josep Joan Moreso, va tenir lloc a la sala de graus Albert Calsamiglia de l'edifici Roger de Llúria del campus de la Ciutadella. Hi van intervenir Joaquim Nadal, conseller de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya, i el professor del Departament d'Humanitats Joaquim Albareda, director de l'IUHJVV. Prèviament a la celebració de l'acte, es va descobrir una placa commemorativa a l'IUHJVV, al primer pis del Dipòsit de les Aigües.

JOAQUIM NADAL, JOSEP FONTANA
I JOSEP JOAN MORESO

La donació feta pel professor Fontana, que continua creixent, comprèn una temàtica variada, i hi abunden els llibres d'història moderna i contemporània, així com els fons antics. Entre molts d'altres documents, hi ha dos exemplars de la publicació en sèrie manuscrita *El Duende de Patiño*, o el volum factici de fullets *Diputació i Catalunya*.

NOU PREMI DE TRADUCCIÓ PER A JOSÉ MARÍA MICÓ

José María Micó, catedràtic de Literatura Espanyola del Departament d'Humanitats, va ser guardonat amb un dels Premis Nazionali per la Traduzione que atorga anualment el Ministeri de Béns i Activitats Culturals del govern italià. Aquest premi es concedeix a la trajectòria d'un escriptor, editor o traductor que s'hagi distingit en la difusió d'obres italianes a qualsevol llengua estrangera.

A part de la seva obra poètica i filològica, el professor Micó ha traduït al castellà clàssics catalans (Ausiàs March i Jordi de Sant Jordi) i, sobretot, italians: el *De remediis utriusque fortunae* de Petrarca, les *Sàtires* de Ludovico Ariosto, i l'*Orlando furioso* del mateix Ariosto, pel qual ja va obtenir el Premi Nacional a la Millor Traducció 2006 i el Premi Internacional Diego Valeri.

DESCOBERT EL PATRÓ DE MIGRACIÓ MUNDIAL DEL VIRUS DE LA GRIP

ANA MOSTERÍN

El virus de la grip humana més comú, l'A(H3N2), es propaga cada any des de l'est i el sud-est del continent asiàtic a la resta del món, segons els resultats d'un estudi internacional de gran abast que, per primer cop, ha posat de manifest el model de migració d'un virus que comporta la vacunació de 300 milions de persones, que infecta entre el 5-15% de la població mundial i que, malauradament, és el patògen responsable de les 250.000 a 500.000 morts a tot el món, cada any, segons dades facilitades per l'OMS.

L'anàlisi de les dades, 13.000 mostres del virus de la grip —els seus antígens i els seus gens— provinents de tot el món, recollides per l'OMS durant els darrers cinc anys, entre el 2002 i el 2007, ha revelat que les noves varietats provenen de l'est i el sud-est asiàtic i que a partir d'aquí el virus migra i arriba al cap de sis o nou mesos a Europa i a l'Amèrica del nord. Al cap d'uns mesos més arriba a Sud-amèrica i, rarament, retorna al seu punt de partida, l'est asiàtic.

El treball, que s'ha publicat a *Science*, ha estat dirigit per un equip d'investigadors de la Universitat de Cambridge (Regne Unit), entre els quals hi ha dos investigadors de la UPF: Ana Mosterín, professora del Departament d'Economia i Empresa, i Terry C. Jones, exprofessor del Departament de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions.

DIGITALITZACIÓ D'UN VALUÓS FONS DOCUMENTAL

Amb motiu de la celebració del bicentenari de la Guerra del Francès (1808-1814), el 20 de maig va tenir lloc, a l'auditori de l'edifici Wellington del campus de la Ciutadella, una jornada en el decurs de la qual es va presentar la col·lecció digital de 700 fullets pertanyents a l'època de la Guerra del Francès. Aquesta valuosa col·lecció de documents de la UPF s'està digitalitzant i està disponible en accés obert a través de la Memòria Digital de Catalunya (MDC) i del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC).

Són documents rars, difícils de localitzar i de consulta restringida que provenen de donacions i que formen part del fons de la Biblioteca General de la UPF, que en custodia els originals.

JORDI GALÍ, ENTRE ELS DEU INVESTIGADORS MÉS CITATS

JORDI GALÍ

L'anàlisi de la base de dades Thomson Reuters's *Essential Science Indicators SM* per al període comprès entre gener de 1997 i octubre de 2007 inclou Jordi Galí, catedràtic del Departament d'Economia i Empresa de la UPF i director del Centre de Recerca en Economia Internacional (CREI), entre els deu científics més citats per la comunitat científica mundial dins l'àmbit de l'economia i l'empresa.

Un total de 930 autors han estat avaluats, i aproximadament s'han tingut en compte uns 93.000 registres per elaborar d'aquesta classificació. Els treballs als quals pertanyen aquests deu autors més citats versen sobre la legislació, les finances, les teories del desenvolupament, les polítiques monetàries i la inflació, principalment.

El Centre de Recerca en Economia Internacional (CREI) és un institut de recerca patrocinat per la Generalitat de Catalunya i la UPF que promou emfatitzar la dimensió europea d'aquest camp d'estudi.

PROJECTE GENOGRÀFIC, LA HISTÒRIA DEL LLINATGE HUMÀ

JAUME BERTRANPETIT I DAVID COMAS

El projecte Genogràfic aportarà nous coneixements sobre la història de les migracions de l'espècie humana i donarà resposta a les eternes qüestions sobre la diversitat genètica de la humanitat. Aquesta investigació, d'abast mundial, està dirigida per Spencer Wells, genetista demogràfic, conjuntament amb onze centres de referència, entre els quals hi ha la UPF. Jaume Bertranpetit i David Comas, genetistes de la Unitat de Biologia Evolutiva del Departament de Ciències Experimentals i de la Salut (CEXS), són els coordinadors del projecte per a tot Europa. La iniciativa és fruit de l'acord de col·laboració entre National Geographic, IBM i la Fundació de la Família Watts.

L'objectiu del projecte Genogràfic és ajudar les persones a comprendre la seva pròpia història per tal de saber com s'han produït les migracions dels avantpassats humans des de temps immemorials i descobrir com, malgrat les diferents aparences, tota la humanitat pertany a un mateix arbre genealògic i comparteix els mateixos orígens. La comunitat científica que col·labora en el projecte està treballant per recopilar i analitzar més de 100.000 mostres de DNA provinents de persones d'arreu del món.

Jaume Bertranpetit ha manifestat que “partint del fet que l'home es va originar a l'Àfrica i que a partir d'aquest continent la humanitat es va estendre per tota la geografia del planeta habitada —a Europa fa més de 40.000 anys—, el projecte busca identificar a nivell poblacional el camí seguit per la humanitat que ha originat tota la diversitat coneguda actual, és a dir, l'estudi del seu llinatge”. L'estudi es desenvolupa en dues parts ben diferenciades, amb objectius i metodologia pròpies i alhora complementàries: la científica i la pública.

JOVES ESTUDIANTS VISITEN EL CAMPUS DEL MAR

El Departament de Ciències Experimentals i de la Salut (CEXS) de la UPF va organitzar tres sessions en el marc d'EscoLab 2008, que van estar coordinades per Mar Carrió, membre del Grup de Recerca Educativa en Ciències de la Salut (GRECS). Les tres sessions —el 17 d'abril va tenir lloc la darrera— es van fer al Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (PRBB).

Els assistents van poder conèixer la microscòpia confocal i de seqüenciació. Els seus tècnics responsables, Xavi Sanjuan i Roger Anglada, van fer les corresponents explicacions de com funcionen i per a què serveixen aquestes sofisticades tècniques i van convidar els assistents a observar algunes imatges biològiques. Fernando Giráldez, cap del Grup de Recerca en Biologia del Desenvolupament, va pronunciar una conferència i, especialment pensat per als alumnes d'ESO, el GRECS va organitzar un joc sobre ciència: “Decide”, que impulsa els jugadors a treballar en equip.

TERCERA EDICIÓ DEL III PREMI PRBB

El 16 de maig va tenir lloc el lliurament de la III edició del Premi PRBB de Recerca en Ciències Biològiques. Aquest premi, que s'atorga als millors treballs de recerca presentats per alumnes de batxillerat, és una iniciativa conjunta de la Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida de la UPF i el PRBB, amb l'objectiu d'incentivar la recerca en l'àmbit de la Biologia.

Per a la III edició s'hi van presentar 34 treballs, d'una gran qualitat, que van romandre exposats a la plaça interior del PRBB. La guanyadora d'aquest any va ser Marta Turon, de l'IES L'Estonnac de Barcelona, amb el treball “Bioindicadors de la contaminació marina: l'erició de mar”, i va rebre com a premi un ordinador portàtil i una estada d'un dia amb un grup de recerca del PRBB.

El segon premi va ser per a Pol Quintana, de l'IES Montserrat, pel seu treball “Avaluació de l'efecte de substàncies sobre la freqüència cardíaca de les dàfnies”, i el tercer premi va correspondre a Roger Garcia, de l'IES La Salle Bonanova, pel treball “Producció alternativa de biocombustibles per al transport”.

EFFECTES DE LES SUBSTÀNCIES PSICOACTIVES AL COS HUMÀ

RAFAEL MALDONADO

Tant els cannabinoides derivats de la *Cannabis sativa* —marihuana i haixix—, com els produïts directament dins els organismes (o endògens) activen, al menys, dos tipus diferents de receptors, els quals han estat ben identificats i clonats, el CB1 i el CB2. Aquests receptors del sistema cannabinoide —a l'igual que el sistema endogen opioide— s'expressen en el sistema nerviós central i en els teixits perifèrics. Aquests recep-

tors, tant si són estimulats per substàncies internes com externes a l'organisme, són els responsables de diversos efectes farmacològics i fisiològics en el cos humà.

La valoració de les interaccions recíproques existents en el sistema nerviós central entre els efectes de les substàncies cannabinoides i les opiàcies ha estat sempre un aspecte difícil de mesurar. Tanmateix, els darrers avenços als quals Rafael Maldonado, cap de la Unitat de Neurofarmacologia del CEXS-UPF, fa al·lusió a l'article publicat a *Addiction Biology*, estan referits a l'estudi de la modulació creuada dels efectes que es donen d'una i altra substància psicoactiva, pel que fa als mecanismes implicats en l'addicció.

El notable increment que ha experimentat l'obesitat entre la població occidental és un factor de risc per a les malalties cardiovasculars. Aquest ha estat el tema abordat per Rafael Maldonado en un altre article publicat a *Medicina Clínica*. Els darrers anys, la recerca biomèdica ha conduït cap a la realització d'assajos clínics per testar l'efectivitat de nous tipus de fàrmacs capaços de bloquejar l'acció dels receptors cannabinoides del tipus CB1 i posar de manifest el benefici que comporta aquest bloqueig per al control dels factors de risc cardiometabòlic.

QGENOMICS, UNA EMPRESA DE DIAGNOSI GENÈTICA

El projecte *q-Genomics* està al darrere de la recent constituïda empresa Quantitative Genomic Medicine Laboratories, S.L., una iniciativa empresarial que ja en la seva gestació va ser finalista a la competició Plans d'Empresa dels Premis Barcelona Capital Emprenedora, i que pretén aplicar els darrers avenços en genètica a millorar la salut de les persones. El primer producte que llançarà aquesta jove empresa serà un xip de DNA que permetrà la detecció prenatal d'anomalies genètiques en el fetus.

Els seus fundadors han estat els emprenedors Luis Pérez Jurado, responsable de la Unitat de Genètica del Departament de Ciències Experimentals i de la Salut (CEXS) de la UPF, conjuntament amb Lluís Armengol i Xavier Estivill, del CRG. Tots ells van signar al mes de juny al Rectorat de la UPF el pacte de socis per iniciar els tràmits de creació d'una empresa de base tecnològica sorgida a partir de l'activitat científica desenvolupada pels seus promotors.

IDENTIFICACIÓ DE NOVES FORMES DE GENS

Un grup d'investigadors, dirigits per Roderic Guigó, del Grup de Recerca en Informàtica Biomèdica (GRIB) (UPF-IMIM), en què han intervingut també investigadors del Centre de Regulació Genòmica, ha desenvolupat un nou protocol per identificar més eficientment noves formes dels gens.

Fins ara, els mètodes a l'abast per identificar variants de gens humans poc abundants presentava algunes dificultats. La recerca que ha dirigit Roderic Guigó, coordinador del programa en Bioinformàtica i Genòmica del Centre de Regulació Genòmica (CRG), centre adscrit a la UPF, ha consistit a dissenyar una estratègia que permet seleccionar específicament les variants de gens que són menys abundants.

Els detalls i el procediment d'aquesta nova estratègia analítica del material genètic humà es van publicar el 25 de maig a *Nature Methods*. Roderic Guigó ha manifestat que “en una prova pilot, per a un grup concret de gens humans, hem descobert gairebé tantes noves variants com variants eren ja conegudes. En conseqüència, pensem que només es coneix una petita fracció de totes les variants possibles d'un mateix gen”.

ENTREVISTA A CARLES PONT

“En el ‘cas Carmel’ tots els actors, mitjans de comunicació, Administració i polítics, haurien de fer autocrítica”

Carles Pont és professor del Departament de Comunicació de la UPF. El passat mes de maig va llegir la seva tesi doctoral titulada “Protocols, actors i comunicació institucional en episodis d'emergència. Estudi de la gestió informativa de l'esfondrament d'un túnel del metro al Carmel de Barcelona”, que ha estat dirigida pel catedràtic Josep Gifreu.

○ Què el va moure a investigar la comunicació de risc?

Exercint de periodista en els focs de la Catalunya Central a finals dels anys noranta, em vaig adonar que les situacions d'emergència comportaven una important conflictivitat entre els mitjans i l'Administració. Després vaig començar el doctorat i els episodis es van anar repetint: l'esfondrament del vaixell *Prestige* a Galícia, els atemptats de l'11 de març a Madrid, el cas Carmel a Barcelona. El problema sempre sorgia del control de la informació...

○ Quines qüestions es va plantejar respondre?

Determinar les pràctiques i els processos professionals dels mitjans de comunicació en episodis d'emergència i esbrinar quins eren els problemes que s'esdevenien en la relació entre actors: mitjans i Administració, i per què sorgia aquesta conflictivitat. M'he centrat en el respecte deontològic i les fonts d'informació, principalment. Per conèixer la conflictivitat entre actors vaig estudiar, d'acord amb el director, un cas d'estudi concret: l'esfondrament del túnel del metro al barri del Carmel de Barcelona, el gener del 2005.

○ En el decurs de la seva recerca, quin és el fet que el va sobtar més?

Hi ha una part de la tesi que la dedico a estudiar els protocols comunicatius d'emergències de les administracions catalana i espanyola, i els comparo amb altres experiències internacionals (Estats Units, França, Anglaterra...). La sorpresa ha estat que, malgrat haver avançat molt en els darrers anys, a Catalunya i, en general, a l'estat espanyol, encara cal fer un esforç important per integrar i gestionar millor la informació de risc. Moltes vegades només es tracta d'aplicar aquí experiències rellevants d'altres països, com ara el Mèdia Emergency Forum anglès.

○ I el cas Carmel?

Aquest episodi és l'antimodel perfecte de comunicació. Crec que en aquest episodi tots els actors haurien de fer una mica d'autocrítica. Els mitjans de comunicació, per exagerar algunes informacions o reproduir titulars del tipus “El Carmel s'enfonsa”; l'Administració, per una mala política comunicativa, amb un cert grau de descoordinació i excés de zel cap als periodistes; i els polítics, per un afany de protagonisme que provocava, fins i tot, que parlessin per boca dels experts: geòlegs, arquitectes...

○ Quina serà la continuació?

M'interessa molt tot el que fa referència a la comunicació de risc, les rutines periodístiques i les pràctiques institucionals en situació d'emergència. Estem treballant amb un grup de recerca interuniversitari amb investigadors de la URV i la UAB en aquest camp, i crec que hi ha molt de camí a recórrer.

○ Quina és la principal satisfacció de fer recerca?

Que la teva feina pugui ser útil per a la societat. Pot semblar una evidència, però penso que en ciències socials a vegades ens costa de transmetre aquest rendiment, malgrat que hi és i molt alt. Per exemple, la part operativa d'una emergència és importantíssima, com actuen els bombers, la policia, etc.; però també ho és la part informativa. Pensem, per exemple, quantes persones podrien haver salvat la vida en el Tsunami del sud-est asiàtic si l'administració i els mitjans de comunicació haguessin informat a temps de l'arribada del sisme marí; això és comunicació de risc.

○ Aporta la recerca elements indispensables per a la docència?

Per descomptat. De totes les investigacions en treus conclusions que t'ajuden a millorar la tasca docent i que et permeten actualitzar coneixements. ☺